

Notat 12.10.11

**Samfunnsøkonomiske vurderinger:
Fordeling og effektivitet**

Hvordan gjøre samfunnsøkonomiske vurderinger?

Effektivitet: Hvilken allokering av ressursene gir størst mulig velferd?

Fordeling: Er det en avveining mellom effektivitet og rettferdighet?

Hva er en effektiv allokering av ressursene?

Ingen kan få det bedre uten at minst én får det verre = "Pareto-optimal" allokering

B&W s.515:

Maximize aggregate aggregate surplus (samfunnsøkonomisk overskudd)*

Aggregate surplus

= total benefit from consumption – total avoidable cost of production

Betingelser for en Pareto-optimal allokering (Max aggregate surplus)

1. Marginalkostnaden ved å produsere en vare (tjeneste) må være den samme for alle produsentene
2. Marginal betalingsvillighet for en vare – målt i enheter av den andre varen – må være den samme for alle konsumentene
3. Marginal betalingsvillighet for en vare må være lik marginalkostnaden ved å produsere varen
4. Marginalavkastningen på innsatsfaktoren må være lik i alle anvendelser (jfr artiklene om feilallokering av kapital i u-land)*

*Strengt tatt er denne dekket av 2, siden "konsument" også kan være en produsent som etterspør en innsatsfaktor

Eksempler på politikk som kan gi brudd på disse betingelsene:

Brudd på 1:

Importrestriksjoner, toll: Varene produseres til høyere marginalkostnader innenlands enn på verdensmarkedet

Brudd på 2:

Regulerte priser, for eksempel på bolig. Konsumenter som får kjøpt billig bolig kan ha lavere betalingsvillighet enn de som ikke får kjøpt.

Brudd på 3:

Subsidiert kraft ved å bygge ut for mye, jfr artikkel av Strøm&Vislie. Unnløse å korrigere for miljøskade ved for eksempel avgift.

Brudd på 4:

Subsidiering av innsatsfaktor til noen produsenter, for eksempel kraftkrevende industri

Les de 2 artiklene av Steinar Strøm og Jon Vislie, på kursets hjemmeside under Supplerende lesning:

Strøm, S. og J. Vislie. *Kraftpriser*. [her](#)

Strøm, S. og J. Vislie. *Næringspolitikk og kraftpriser: enda en gang!* [her](#)

B&W nevner ikke eksplisitt betingelsene 1-4 ovenfor. Deres tilnærming er å se på hvordan et avvik fra markedstilpasningen gir lavere AS. For eksempel ved at vi flytter en enhet av produksjonen fra en produsent til en annen vil produksjonskostnadene øke. Dette er fordi MK i utgangspunktet er de samme for alle produsentene i markedslikevekten. Når vi flytter på produksjonen fra A til B vil B få høyere marginalkostnader enn A. Dette innebærer at samlede kostnader for produksjonen øker.

Pareto-optimalitet sier ingenting om fordelingen. En svært urettferdig fordeling kan godt være Pareto-optimal.

Om handel og rettferdighet:

IN PRAISE OF CHEAP LABOR, av Paul Krugman (nobelprisvinner)

<http://www.pkarchive.org/>

Krugman har i sin forskning lagt grunnlaget for et mer nyansert syn på handel og utvikling enn det som kommer frem i artikkelen over –se "Globaliseringsprisen", av Kalle Moene

<http://www.esop.uio.no/research/media-articles/globaliseringsprisen.xml>